

Kendelse af 13. februar 2020 i faglig voldgiftssag FV2019.0158:

Dansk EI-Forbund
(advokat Cecilia Ricard)

mod

TEKNIQ Arbejdsgiverne
for
Bravida Danmark A/S
(underdirektør Thorkild Bang)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår akkordarbejde under Elektrikeroverenskomsten. Hovedspørgsmålet er, om akkordoverskuddet skal fordeles ligeligt mellem alle akkorddeltagere, inklusive akkordholderen, således at samtlige akkorddeltagere for arbejde under akkorden efter dennes opgørelse og fordeling har en og samme timeløn for de timer, de hver især har præsteret under akkorden, eller om der kan aftales en skævfordeling, og i givet fald om en sådan skævdeling kan aftales mellem virksomheden og akkordholderen i forbindelse med akkordens opgørelse eller forudsætter, at de forfordelte er enige. Spørgsmålet er endvidere, hvad der er de økonomiske konsekvenser af en eventuel overenskomststridig skævdeling af et akkordoverskud. Spørgsmålet er endelig, under hvilke betingelser en akkorddeltager kan forlange hvilke oplysninger om akkorden direkte af virksomheden.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er den 10. februar 2020 forhandlet for en faglig voldgiftsret med undertegnede, fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, som formand og opmand og følgende partsudpegede

medlemmer: næstformand Jens-Olav Pedersen og forbundssekretær Ole Tue Hansen, begge Dansk El-Forbund (DEF), overenskomstchef, advokat Anders Fugmann og konsulent Jesper Elan Ahrenst, begge TEKNIQ Arbejdsgiverne (TEKNIQ).

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af:

- forbundssekretær A, DEF,
- tillidsrepræsentant B, Bravida Danmark A/S (Bravida),
- C og D, der begge som ansatte i Bravida var deltagere i den akkord, som sagen udspringer af, og som E var akkordholder på,
- afdelingschef F, Bravida,
- tidligere projektleder G, Bravida,
- tidligere konsulent H, TEKNIQ.

Da der efter procedure og votering blandt de partsudpegede medlemmer af den faglige voldgiftsret ikke var enighed om eller flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden, som mundtligt tilkendegav, hvad resultatet vil blive og hvorfor. Parterne er enige om, at kendelse kan afsiges uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes procedurer, jf. arbejdsretslovens § 28, stk. 5.

3. Overenskomstgrundlaget

2014 Elektrikeroverenskomsten indeholder bestemmelser om akkordarbejde i § 12 og om ophævelse af arbejdsforhold under akkordarbejde i § 12a.

Der skal efter § 12, stk. 2, ved påbegyndelsen af alt akkordarbejde ”udstedes akkordsedler med angivelse af arbejdets art og udstrækning m.v. i den af TEKNIQ og Dansk El-Forbund udarbejdede form”. Akkordsedlen ”udstedes i 2 eksemplarer, der begge underskrives af arbejdsgiveren – eller dennes repræsentant – og akkordindehaveren”. Virksomheden udleverer akkordsedlerne.

Om forskudsbetaling hedder det i § 12, stk. 8, at elektrikerer for akkordarbejde som forskud får udbetalt sin sædvanlige timeløn. I § 12, stk. 9, er der en bestemmelse, som giver elektrikerer

mulighed for på større akkorder efter 6 ugers forløb at forlange udbetalt et yderligere akkordforskud.

Ved et akkordarbejdes afslutning skal der foretages en opgørelse og afregning, hvorom det i § 12, stk. 20, 1. pkt., er bestemt: ”Når arbejdet er opmålt og antaget, opgøres den eventuelle forskel så vidt muligt den følgende lønningdag.”

4. Det konkrete akkordarbejde, som sagen angår

Den 11. marts 2015 indgik Bravida med elektriker E som akkordindehaver en akkordaftale vedrørende Havneholmen i Aarhus, Ø3 projektet. Aftalen blev indgået på en akkordseddel som angivet i Overenskomsten. Akkordsedlen indeholder en beskrivelse af det arbejde, akkorden omfatter. Det er angivet i akkordsedlen, at arbejdet udføres i en slumpakkord til en fast pris på i alt 4.818.584,00 kr. Akkordforskudsbetalingen, jf. Overenskomstens § 12, stk. 8, er angivet som ”grundløn pr. time kr. 166,-”, og der er en bestemmelse om yderligere akkordforskudsbetaling, jf. Overenskomstens § 12, stk. 9, og en angivelse af, at akkorden trækkes op to gange årligt på baggrund af arbejdets stade. Der er endvidere aftalt en timepris for godkendte firmatimer på 164,- kr. og for godkendte kundetimer på 180,- kr. Der er endelig et vilkår om formandstillæg pr. time på 15,- kr., som betales uden for akkorden.

Den 1. december 2016 blev der indgået følgende aftale om akkordafslutning på Havneholmen Ø3 projektet med udgangen af december måned 2016 mellem Bravida ved projektleder G og E som akkordholder:

”...

Den aftalte akkordsum udgør 4.818.584,00 kr., hvortil der er tilkommet ændringsarbejder for en aftalt sum på 2.495.783,04 kr. Der er allerede udbetalt akkordforskud for i alt: 6.306.856,29 kr. De resterende 1.346.444,29 kr. fordeles mellem de montører, arbejdsmænd og lærlinge der har deltaget i projektet, i henhold til en fordelingsliste udarbejdet af E. E ,oplyser, at montørerne og el-forbundet er bekendt med fordelingslisten, og enig i den.

Akkordoverskuddet vil blive udbetalt til montørerne ved førstkommende lønudbetaling (uge 50).

Ovenstående er betinget af godkendelse fra I.
..."

Der er enighed om, at den fordelingsliste, som E havde udarbejdet (fremlagt som sagens bilag 4), ikke indebar, at samtlige akkorddeltagende elektrikere ville ende med samme timeløn for de timer, de havde præsteret i akkorden, men en skævdeling, så den samlede aflønning for arbejde i akkorden ville indebære, at nogle ville ende med en højere timeløn for arbejde i akkorden end andre.

G har forklaret, at han kun var ansat i 2-3 måneder for at afslutte projektet. Der var undervejs i projektet betalt samme forskudsløn til alle i projektet. Skævdeling kom først på tale ved opgørelsen. På det tidspunkt var der ikke andre tilbage på pladsen end G. Han har arbejdet som projektleder siden 2006 og aldrig tidligere set skævvridning ved opgørelse af en akkord. Han spurgte G om årsagen, og denne sagde, at der var nogle, hvis præstation havde været for ringe på grund af rygepauser, private mobiltelefonsamtaler og den slags. Han var i tvivl, om det kunne være rigtigt med skævvridning. Det var derfor vigtigt, at E sagde til ham, at det var aftalt med sjakket og forbundet. Og det var også derfor, at han stillede Is godkendelse som betingelse. I havde som afdelingschef i Bravida det overordnede ansvar for projektet. Han forstod på I, at denne tidligere havde haft en snak med E, og fik at vide, at det var i orden.

I en e-mail af 6. december 2016 skrev G til E, at akkordopgørelsen var godkendt af I, og at akkordoverskuddet ville komme til udbetaling ved næste lønudbetaling.

Der er sket udbetaling i overensstemmelse med akkordopgørelsen udarbejdet af E, som indeholder en angivelse af, hvilket beløb hver enkelt medarbejder på listen skal have udbetalt, men som ikke muliggør en beregning af, hvad den enkelte medarbejders endelige timeløn på projektet er. Der har under sagens forberedelse fra akkorddeltageres, tillidsrepræsentantens og El-Forbundets side været søgt nærmere oplysninger om økonomien i akkorden hos E og hos Bravida.

To af akkorddeltagerne, C og D, har forklaret, at de aldrig har været med i en akkord, hvor der ikke er sket en ligelig fordeling. Det ligger i alt akkordarbejde, at de løbende i skuret følger med i, hvad der præsteres af timer i forhold til stude og akkordsum. Der har ikke i sjakket på projektet været snak om skævdeling overhovedet og slet ikke nogen aftale om, at de ikke skulle ende med samme sluttimeløn for timer i akkorden. De gik ind i det her projekt som i alle andre med en forventning om lighedeling – havde de fået at vide, at det kunne ende med, at akkordholder og virksomhed kunne bestemme, at de skulle have mindre end andre, ville de ikke havde deltaget i akkorden. Da de fik mistanke om, at de havde fået mindre end andre – C fik ved overskudsudbetalingen en mindre sum end en anden med færre timer – opsøgte de E, som erkendte, at han havde skævdelt. Hans begrundelse var, at der var nogle, som var mere værd end andre. De har ikke kunnet få akkordopgørelse eller andre papirer af E.

B, tillidsrepræsentant i 11 år i Bravida, har forklaret, at det altid har været sådan, at akkordsummen fordeles, så alle får samme sluttimeløn. Han har efter henvendelse fra C og DEF's lokalkontor forsøgt at få oplysning om fordeling, både hos Bravida og hos E. Han har talt i telefon med E, som sagde, at det kunne han sagtens få, men han fik det ikke og har ikke siden hørt noget fra E.

A har forklaret, at han havde et møde med E i lokalafdelingen. Han fik ikke nogle papirer af E, som begrundede skævdelingen med, at der var nogle som præsterede for lidt, røg for meget, kom for sent, gik for tidligt og snød med timeregistreringen.

F har forklaret, at han siden 2017 er chef for den afdeling, som forestod projektet. Han havde ikke noget med akkorden at gøre i sin tid, men har efterfølgende søgt at oplyse sagen. Han har ikke tidligere oplevet skævdeling i en akkord.

Det fremgår af bilag fremlagt under sagen, at opklaringen af økonomien i sagen har været besværlig, og at der stadig udestår spørgsmål i så henseende. Det ligger imidlertid klart, at den gennemsnitlige timeløn for samtlige timer på akkorden varierer. Efter Bravidas beregning i sagens bilag D har E haft en timeløn på 302,23 kr., 10 akkorddeltagere en timeløn på 247,00 kr. (for norges vedkommende +/- nogle ører), D en timeløn på 230,50 kr., C en timeløn på 232,54 kr., mens yderligere et antal medarbejdere, herunder to vikarer, optræder med lavere timebeløb.

Selv om økonomien i akkorden ikke er endeligt afklaret, og der således ikke er foretaget en opgørelse af den samlede akkordfortjeneste pr. time, kan det lægges til grund, at der er sket skævdeling i akkorden, og at der er akkorddeltagere, bl.a. J og C, som er blevet forfordelt. Det kan efter bevisførelsen endvidere lægges til grund, at der hverken ved akkordens påbegyndelse eller under dens udførelse har været nogen drøftelse af endsige aftale om skævdeling – spørgsmål herom kom først op ved akkordens afslutning og udbetalingen af akkordoverskuddet og var et anliggende, som blev besluttet ved aftale mellem akkordholder E og Bravida, uden at de forfordelte på forhånd var eller efterfølgende blev orienteret om skævdelingen eller på noget tidspunkt har givet samtykke til skævdelingen.

5. Påstande

Klager har nedlagt følgende påstande:

1) Indklagede skal ”anerkende, at være forpligtet til at udlevere alle relevante dokumenter, aftaler og oplysninger vedrørende akkorden herunder akkordaftale, fordelingslister, timeopgørelser og opmålinger til akkorddeltager og tillidsrepræsentant, i overensstemmelse med organisationsmødereferat af 13. juli 2017, såfremt akkorddeltager eller tillidsrepræsentanten overfor indklagede oplyser, at akkordholderen nægter at udlevere.”

2) Indklagede skal anerkende:

- principalt, ”at Elektrikeroverenskomsten ikke tillader skævvridning af akkorden”,
- subsidiært, ”at Elektrikeroverenskomsten ikke uden særlig aftale mellem de på akkorden beskæftigede elektrikere og virksomheden tillader skævvridning af akkorden”, og ”at der i sagen ikke forelå en sådan særlig aftale, så indklagede kunne tillade skævvridning af akkorden”.

3) Indklagede ”tilpligtes at erstatte eventuelle tab, som medarbejderne har lidt ved den uberettigede skævvridning”.

Indklagede har over for alle tre påstande nedlagt påstand om frifindelse.

Vedrørende klagers påstand 1 har indklagede subsidiært nedlagt påstand om, ”at indklagedes dokumentationsforpligtelse er subsidiær, og derfor kun indtræder, såfremt akkordholder ikke efter anmodning fra akkorddeltagerne fremlægger den fornødne dokumentation”.

Vedrørende klagers påstand 3 har indklagede subsidiært nedlagt følgende påstand: ”I det omfang indklagede pålægges efterbetaling til deltagere i akkorden, skal akkorden genberegnes og eventuelt for meget udbetalt akkordoverskud kan kræves tilbagebetalt fra de øvrige akkorddeltagere.”

For så vidt der i indklagedes subsidiære påstande skulle ligge selvstændige påstande, har klager heroverfor påstået frifindelse.

6. Opmandens bemærkninger og bedømmelse

6.1. Muligheden for skævdeling af indtjeningen i akkord

6.1.1. Overenskomsten

Elektrikeroverenskomsten er en mindstebetalingsoverenskomst. Den sikrer alle en mindste timeløn for timelønsarbejde samtidig med, at den angiver, at lønnen for dygtige og betroede elektrikere aftales mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant og elektrikerens uden indblanding fra organisationernes eller deres medlemmers side. Om aflønningen af akkordarbejde og fordelingen af akkordoverskud er det alene bestemt, at elektrikerens i forskudsbetaling får sin sædvanlige timeløn. I mange tilfælde er forholdet imidlertid det, at ansættelse sker til arbejde på en bestemt akkord, hvor der er aftalt en forskudstimeløn gældende for alle. Det er i god overensstemmelse med denne ensartede forskudstimeløn i akkord, at akkordoverskud fordeles ligeligt efter antal timer, således at alle ender med samme akkordfortjeneste pr. præsteret time.

Overenskomsten indeholder imidlertid ikke nogen bestemmelse om fordelingen af akkordoverskud – om det skal fordeles lige, eller om der kan ske skævdeling.

6.1.2. Faglig voldgiftskendelse fra 1942

Sådan var situationen også i 1942, hvor der den 9. januar 1942 blev afsagt kendelse i en faglig voldgiftssag mellem El-Forbundet og Jern- og Metalindustriens Sammenslutning. Sagen angik netop, hvorledes akkordoverskud skulle fordeles.

I akkorden i sagen havde medvirket et antal elektrikere med forskellig sædvanlig timeløn, som blev udbetalt som forskud på akkorden. Virksomheden (Firmaet Viggo Dencker) havde fordelt overskuddet ligeligt mellem deltagerne efter erlagte arbejdstimer, således at der blev set bort fra størrelsen af den timeløn, de enkelte havde oppebåret som forskud.

Under sagen var fagforening og arbejdsgiversammenslutning enige om, ”at det står vedkommende arbejdsgiver og de hos ham beskæftigede elektrikere frit for at træffe aftale om den måde, på hvilken akkordoverskuddet skal fordeles, således at afgørelsen i denne sag kun angår de tilfælde, hvor ingen særlig aftale er truffet”.

Fagforeningen var af den opfattelse, at akkordoverskud ved fællesakkorder skulle fordeles således, at alle deltagerne i akkorden, når forskud og overskud lægges sammen, får lige stor fortjeneste pr. time for præsterede arbejdstimer i akkorden. Fagforeningens synspunkt var i øvrigt, at overskuddet tilhører elektrikerne, og de må selv bestemme, hvorledes det skal fordeles.

Arbejdsgiversammenslutningen mente derimod, at akkordoverskud skulle fordeles procentvis i forhold til den oppebårne timeløn multipliceret med præsterede arbejdstimer i akkorden. Arbejdsgiversammenslutningens synspunkt var, at overenskomsten indebar individuel løndannelse med højere personlig timeløn til den dygtige og betroede elektriker, og at denne forskel burde give sig udslag i fordelingen af akkordoverskud.

Ved opmandskendelsen fik fagforeningen medhold. Opmanden konstaterede, at der ikke i overenskomsten var nogen bestemmelse, der hverken direkte eller forudsætningsvis løste det omtvistede spørgsmål, og bemærkede i den forbindelse, at reglerne i overenskomsten om minimalløn og højere personlig løn til dygtige og betroede elektrikere ikke var afgørende. Der var heller ikke grundlag for at fastslå eksistensen af en kutyme. Opmanden henviste herefter til, *at* det som almindelig regel må forekomme naturligt, at alle deltagere i en fællesakkord erholder samme timefortjeneste, når ikke andet er aftalt, *at* arbejderne må være de nærmeste til at bestemme,

hvorledes det dem tilkommende akkordoverskud skal fordeles mellem dem, *og at* der ikke kan ses bort fra, at arbejdsgiversammenslutningens påståede fordelingsmåde efter omstændighederne på afgørende måde kan bevirke en forrykkelse af de enkelte akkorddeltageres fortjeneste. På denne baggrund blev det ved kendelsen statueret, at akkordoverskud ved fællesakkorder, når der ikke er truffet særlig aftale om fordelingsmåden, fordeles således, at alle deltagere i akkorden (”bortset fra udlærlinge i det første år”), når forskud og overskud lægges sammen, får lige stor fortjeneste pr. time for præsterede arbejdstimer i akkorden.

Ved 1942-kendelsen er det således fastslået, at overoverskud ved fællesakkord skal fordeles, så akkorddeltagerne opnår samme akkordfortjeneste pr. time, medmindre andet er vedtaget, og det er endvidere fastslået, at det er akkorddeltagerne, som har optjent overskuddet, der kan vedtage en anden fordeling og aftale denne med virksomheden.

6.1.3. Den historiske overenskomstudvikling

Både DEF og TEKNIQ anerkender, at 1942-kendelsen har præjudikatvirkning. Organisationerne er imidlertid uenige om, hvilken betydning det skal tillægges, at afgørelsen angår, hvad der dengang blev benævnt fællesakkorder.

På grundlag af det historiske overenskomstmateriale, der er fremlagt under sagen, kan det konstateres, at der i overenskomsten indtil 1969 i bestemmelsen om ophævelse af akkordarbejde sondredes mellem enkelt-akkord og fællesakkord. Der ses imidlertid ikke i øvrigt at have været tillagt sondringen nogen betydning. Efter det oplyste må det lægges til grund, at også ved fællesakkord blev der på samme måde som i dag ved aftale mellem virksomhed og en enkelt akkordholder udarbejdet en akkordseddel med angivelse af arbejdets art og omfang mv. Der er ikke i det fremlagte materiale noget, der understøtter et synspunkt om, at der i 1969 skulle være sket en afgørende ændring i overenskomstgrundlaget som udlagt i 1942-kendelsen, hvad angår akkordholders position eller fordeling af akkordoverskud.

6.1.4. Praksis mellem overenskomstparterne

Det hedder i et referat af et mæglingsmøde om opgørelse af en akkord afholdt den 4. februar 2000 med deltagelse af forbundssekretær K, DEF, og konsulent H, Elinstallatørernes Landsforening

(ELFO), at ”Dansk El-Forbund og ELFO er enige om, at akkordoverskud skal fordeles ligeligt i forhold til optagne timer og udbetalt forskud i akkorden, medmindre anden aftale er truffet”.

A har forklaret, at han blev udlært som elektriker i 1996 og fra 1998 arbejdede på akkord i 10-11 år, i starten som akkorddeltager, derefter som akkordholder. Han arbejdede i den periode for omkring 10 forskellige firmaer. Han har hverken i sine aktive år med akkordarbejde eller senere i sit organisationsarbejde som lokalafdelingsformand fra 2009 og forbundssekretær siden 2011 oplevet anden akkordfordeling, end at alle akkorddeltagere får samme sluttimeløn. Snakken på et akkordhold går på, hvad ligger vi på, altså hvilken timefortjeneste er vi på, og hvad ender vi på – snakken går ikke på, hvem der skal have hvor meget, det ligger nemlig fuldstændig fast, at alle skal have det, som akkordens timefortjeneste kan opgøres til med fradrag af, hvad de har fået undervejs. Typisk har alle deltagere undervejs fået samme forskudstimeløn – det er kun i de tilfælde, at der kommer en ind på holder, som i forvejen er ansat i firmaet med en højere personlig timeløn, at der er forskel i forskudstimelønsbeløb. Det er akkordholder, som har kontakten til virksomheden, står for opmåling og laver fordelingslisten. Han ved, hvad deltagerne har fået i akkordforskud, og hvor mange timer, de hver især har lagt i akkorden, og det er de oplysninger, som er afgørende for udregningen af fordelingen.

H har forklaret, at han fra 1980 til 2020 har været konsulent i ELFO og været beskæftiget med Elektrikeroverenskomsten og akkordarbejde i hele perioden. Det er hans opfattelse, at akkordholder indgår en akkordaftale på sjakkets vegne og er legitimeret til at disponere. Det er akkordholder, som laver fordelingslisten, og i princippet kan han løbe med hele overskuddet, det skete faktisk engang i 1980’erne, at en akkordholder fordelte hele overskuddet til sig selv og stak af til Sverige. Skulle det forekomme, at en akkordholder fordeler hele overskuddet til sig selv, har firmaet en blokeringsmulighed. Det almindelige er, at der sker ligedeling, så alle i akkorden får samme timefortjeneste på arbejde i akkorden. Han har set sager, hvor en akkordholder har taget lidt mere til sig selv, og der har været virksomheder, som har spurgt, om de kunne udbetale, når der ikke skulle ske ligedeling, hvad firmaet har kunnet gøre, hvis de var enige i, at det var fair og rimeligt.

Der kan ikke i disse forklaringer udledes en fælles forståelse mellem overenskomstparterne, som afviger fra den, som blev fastslået i 1942-kendelsen, og som repræsentanter for overenskomstparterne udtrykkeligt har fastholdt i mæglingsmødereferatet i 2000.

DEF har imidlertid anført, at praksis siden har været, at der ikke kan ske skævvridning af en akkord, heller ikke ved forudgående aftale, og at TEKNIQ forud for nærværende sag har været enig med DEF herom.

DEF har herved henvist til et brev af 17. marts 2006 fra TEKNIQ ved underdirektør L til DEF. Brevet angår nye klubvedtægter for medlemmer af DEF hos NCC Construction. Vedtægterne var blevet ændret, så det fremover kun var medlemmer af klubben (DEF), som kunne tage del i akkordoverskud. Det hedder i brevet bl.a.:

”På baggrund af Menneskerettighedsdomstolens dom i januar 2006 stiller TEKNIQ sig noget undrende overfor vedtægternes § 2 og § 3, pkt. C, idet klubben her opretholder en eksklusivbestemmelse.

TEKNIQ er af den opfattelse, at vedtægterne dels strider mod gældende lovgivning og praksis og dels strider mod Elektrikeroverenskomsten, idet der ikke heri findes hjemmel til at skævdele akkordoverskud.”

I DEF’s svarbrev af 1. juni 2006 hedder det bl.a.:

”Vi har gennemlæst klubvedtægternes § 2 og § 3 og er enige i at menneskerettighedsdomstolens dom i januar 2006 skal efterleves, hvorfor eksklusivbestemmelsen ikke kan opretholdes.

Vi er ligeledes enige i, at akkordoverskud ikke må skævdeles, men at alle der har timer i en akkord opnår samme indtjening pr. time i forhold til optagne timer, når akkordregnskabet er opgjort.”

DEF har endvidere henvist til de synspunkter, som TEKNIQ gjorde gældende i forbindelse med behandlingen af faglig voldgiftssag FV2016.0045, DEF mod TEKNIQ for Wicotec Kirkebjerg A/S. Ved kendelse af 12. december 2016 (Børge Dahl, Jon Stokholm og Poul Dahl Jensen) fik

DEF ikke medhold i et krav om, at en akkordholder på elektrikerområdet skal være medlem af DEF. I TEKNIQ's duplik i den sag hedder det således bl.a.:

”Enhver akkorddeltager vil ... kunne rejse en sag om eventuelle skævheder i akkordregnskabet, og eftersom begge parter i akkorden skal efterleve såvel overenskomst som Landspriskurant/EBA, vil Dansk EI-Forbund kunne forfølge en sag om brud på disse over for arbejdsgiveren.”

Opmanden bemærker til det anførte om korrespondancen i 2006 og synspunkterne anført af TEKNIQ i forbindelse af voldgiftssagen i 2016, at der ikke heri er fornødent grundlag for at indlægge en aftale eller fælles forståelse mellem overenskomstparterne, hvorefter overenskomstparterne skulle være blevet enige om at fragå, hvad de siden 1942 må anses for at have været enige om, nemlig at der mellem virksomhed og akkorddeltagerne kan træffes aftale om fordelingen af akkordoverskud. Der er ingen udtrykkelige udsagn om, at der ikke som hidtil kan ske regulering ved aftale, men udsagn om fordeling, der må forstås i den sammenhæng, hvori de fremkommer. Der kan heller ikke med udsagnene anses ført bevis for eksistensen af en kutyme, hvorefter skævdeling af akkordoverskud ikke kan finde sted.

6.1.5. Fravigelsesmuligheden

DEF har anført, at skævdeling forudsætter en aftale herom med akkorddeltagerne. Akkordholderen har ikke en stilling, som bemyndiger ham til at give akkorddeltagerne løn efter forgodtbefindende. Akkordholderen er valgt og ansat af virksomheden, han er ikke valgt af akkorddeltagerne og kan ikke disponere på deres vegne. Der er ikke noget stillingsfuldmagtsforhold mellem akkorddeltagerne og akkordholder. Akkorddeltagerne skal, inden de går i gang på en akkord, vide, hvordan de aflønnes, og kan ikke efterfølgende ved fordelingen af akkordoverskud stilles dårligere med henvisning til, at de undervejs ikke præsterede lige så godt som andre deltagere.

TEKNIQ har anført, at muligheden for ved aftale at skævdele må forstås sådan, at det er akkordholder, som kan træffe aftale med virksomheden herom. 2016-kendelsen er udtryk for, at akkordholder repræsenterer akkorddeltagerne. Akkordholderen har en særlig stilling, hvorefter han over for virksomheden repræsenterer akkorddeltagerne. Inden for rammerne af akkordholderens stillingsfuldmagt er virksomheden berettiget til at indgå aftale med

akkordholderen om skævdeling, og en sådan aftale kan indgås under hele akkordforløbet, altså også ved fordelingen af overskuddet.

Opmanden bemærker til det anførte, at der ikke under sagen er fremkommet noget, som godtgør en ændring af, hvad parterne i forbindelse med 1942-kendelsen var enige om, og som kendelsen fastslår, nemlig at det er akkorddeltagerne, som har optjent overskuddet, som kan vedtage en anden fordeling og aftale denne med virksomheden. En akkordholder indtager som akkordindehaver en særlig position over for virksomheden i overensstemmelse med Elektrikeroverenskomstens regler, som angiver nærmere, hvilke beføjelser akkordholder har. En akkordholder repræsenterer imidlertid ikke i kraft af sin stilling som akkordindehaver akkorddeltagerne over for virksomheden. Det er virksomheden, som ansætter og indgår den akkordaftale, som gør akkordindehaveren til akkordholder. Det er således ikke akkorddeltagerne, som giver akkordholderen denne stilling, ligesom det ikke er en stilling, som akkorddeltagerne kan fratage akkordholderen. Akkordholderen har ikke anden beføjelse til at disponere på akkorddeltagernes vegne end den, som de konkret måtte udstyre ham med. Der er intet i 2016-kendelsen, som kan tages til indtægt for noget andet.

Det bemærkes, at sagen ikke angår lærlingehjælp i akkord.

6.1.6. Samlet konklusion om muligheden for skævdeling af indtjeningen i akkord

Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at det er den almindelige opfattelse blandt elektrikere og ledere i branchen, at fortjenesten i en akkord skal deles ligeligt mellem deltagerne. Det kan efter bevisførelsen endvidere lægges til grund, at denne opfattelse er i overensstemmelse med, hvad der er helt almindelig praksis i branchen. Denne praksis må efter det, der er oplyst under sagen, anses for funderet i, hvad der blev fastslået ved faglig voldgiftskendelse i 1942. Denne kendelse må i det hele anses for opretholdt, således at det også i dag er muligt at foretage skævdeling af fortjenesten i en akkord. Det forudsætter imidlertid stadig, at der foreligger fornødent aftalegrundlag herfor.

Der er ikke under sagen fremkommet nærmere oplysninger til belysning af kravet om særlig vedtagelse eller aftale. Det afgørende synes her imidlertid at måtte være, at de, der forfordeles, har samtykket deri. Der kan derfor ikke stilles krav om, at virksomheden har indgået aftale derom med samtlige deltagere i akkorden.

Der kan herefter ikke gives klager medhold i påstand 2 i den principale udformning. Klager skal derimod have medhold i første led i den subsidiære udformning af påstand 2, dog således at skævdeling ikke er betinget af særlig aftale mellem alle de på akkorden beskæftigede, men alene samtykke dertil fra dem, som forfordeles.

Hvad angår det konkrete akkordarbejde på Havneholmen i Aarhus, forelå der, jf. hvad der er anført herom foran i afsnit 4, ikke det fornødne aftalegrundlag til at foretage skævdeling som sket. Klager skal derfor også have medhold i andet led i den subsidiære udformning af påstand 2.

6.2. Konsekvensen af skævdeling uden det fornødne aftalegrundlag

En virksomhed, der er forpligtet af Elektrikeroverenskomsten, er underkastet pligten til alene at skævdele fortjenesten i en akkord på det fornødne aftalegrundlag. Ikke-efterlevelse af denne forpligtelse indebærer et overenskomstbrud på samme måde som ikke-efterlevelse af andre overenskomstpligter om lønudbetaling. Da skævdeling uden det fornødne aftalegrundlag indebærer, at nogle af akkorddeltagerne får mindre end det, de efter Overenskomsten har krav på, har de krav på efterbetaling af det, som de har fået for lidt sammenholdt med, hvad de ville have fået ved den overenskomstmæssige lighedeling af akkordfortjenesten.

Det bemærkes, at pligten til efterbetaling er uafhængig af, om der er noget at bebrejde virksomheden. Det er således uden betydning, om virksomheden har handlet i tillid til, hvad akkordholder måtte være fremkommet med.

I den konkrete sag vedrørende akkordarbejdet på Havneholmen i Aarhus skal Bravida, som har foretaget udbetaling af akkordoverskuddet, så der skete skævdeling uden det fornødne aftalegrundlag, anerkende, at der er pligt til at foretage efterbetaling i overensstemmelse med det anførte. Der kan ikke under nærværende sag tages stilling til, om det, der er udbetalt for meget til andre akkorddeltagere, kan kræves tilbagebetalt. Indklagedes subsidiære påstand herom afvises derfor.

Der gives i det angivne omfang, som kan rummes af klagers påstand 3, klager medhold i denne.

6.3. Virksomhedens pligt til at give oplysning om en akkord

Det hedder i Overenskomstens § 12, stk. 20, 4. led, 2. pkt.:

”Når der er flere deltagere i en akkord, skal de have mulighed for at gøre sig bekendt med opmålingen og eventuelle der foretagne rettelser.”

På et organisationsmøde mellem DEF og TEKNIQ den 13. juli 2017 er der indgået følgende aftale mellem overenskomstparterne:

”Der var enighed om, at en akkorddeltager, som ikke fra akkordholderen kan få oplysninger om akkordens indhold og/eller fordeling, gennem tillidsrepræsentanten eller – hvor en sådan ikke er valgt – ved direkte henvendelse til virksomheden kan få udleveret de manglende oplysninger.”

Parternes uenighed under nærværende sag angår på dette punkt, om det som hævdet af indklagede er en betingelse for virksomhedens oplysningspligt, at det ”dokumenteres”, at akkorddeltagerne ikke kan få oplysningerne fra akkordholderen. Parterne er endvidere uenige om, hvad oplysningspligten omfatter – ”alle relevante dokumenter” som hævdet af klager eller alene de dokumenter, som virksomheden har modtaget fra akkordholderen som hævdet af indklagede.

Hvad det første angår, må organisationsaftalen af 13. juli 2017 forstås med baggrund i arbejdsgiverens almindelige forpligtelse til at oplyse medarbejderne om løn- og ansættelsesvilkår og den nævnte særlige pligt i Overenskomstens § 12, stk. 20. Der ses på den baggrund ikke at kunne stilles krav om andet og mere, end at der forgæves er rettet henvendelse til akkordholderen – der kan ikke stilles krav om, at det er sket på nogen bestemt måde. Hvis en akkorddeltager derfor f.eks. oplyser, at han forgæves har rettet personlig eller telefonisk henvendelse til akkordholder om udlevering, og virksomheden ikke har nogen grund til at tilsidesætte oplysning herom, må virksomheden anses for forpligtet til udlevering af de oplysninger, som kan kræves.

De oplysninger, som kan kræves, er ifølge aftalen af 13. juli 2017 ”oplysninger om akkordens indhold og/eller fordeling”, hvilket på baggrund af Overenskomstens akkordbestemmelser

naturligt må forstås som de oplysninger, der er udvekslet mellem akkordholder og virksomhed i henhold til Overenskomstens akkordbestemmelser og fastlægger akkordens indhold og/eller fordeling.

Der gives i det angivne omfang, som kan rummes af klagers påstand 1, klager medhold i denne.

Thi bestemmes:

TEKNIQ Arbejdsgiverne for Bravida Danmark A/S skal anerkende, at aftale indgået på organisationsmøde den 13. juli 2017 sammenholdt med Elektrikeroverenskomsten indebærer, at der ikke kan stilles krav om særlig dokumentation for, at der forgæves er rettet henvendelse til akkordholderen, og angår de oplysninger, som er udvekslet mellem akkordholder og virksomhed i henhold til Overenskomstens akkordbestemmelser.

TEKNIQ Arbejdsgiverne for Bravida Danmark A/S skal anerkende, at skævdeling af akkordfortjenesten i en akkord under Elektrikeroverenskomsten mellem de elektrikere, der har deltaget i akkorden, således at deres fortjeneste pr. time ikke er den samme, er betinget af, at de elektrikere, som forfordes, har givet deres samtykket dertil.

Bravida Danmark A/S skal anerkende at have handlet overenskomststridigt ved den foretagne skævdeling af akkordfortjenesten vedrørende Havneholmen i Aarhus, Ø3 projektet.

Bravida Danmark A/S skal anerkende at være forpligtet til at foretage efterbetaling til de elektrikere, som er blevet forfordelt ved den overenskomststridige skævdeling af akkordfortjenesten vedrørende Havneholmen i Aarhus, Ø3 projektet, af det, som de har fået for lidt sammenholdt med, hvad de ville have fået ved en lighedeling af akkordfortjenesten.

Den af TEKNIQ Arbejdsgiverne for Bravida Danmark A/S nedlagte påstand om tilbagebetaling afvises fra behandling under denne sag.

Børge Dahl